दंशः, [1]दशनः, [2]वृषदंशः, दंशः, दिदङ्क्षुः, [3]दन्दंशः, [4]दन्दशूकः[A];
दंष्टव्यम्, दंशयितव्यम्, दिदङ्क्षितव्यम्, दन्दशितव्यम्;
दंशनीयम्, दंशनीयम्, दिदङ्क्षणीयम्, दन्दशनीयम्;
दंश्यम्, दंश्यम्, दिदङ्क्ष्यम्, दन्दश्यम्;
[5]ईषद्दंशः-दुर्दंशः-सुदंशः; — —
दश्यमानः, दंश्यमानः, दिदङ्क्ष्यमाणः, दन्दश्यमानः;
दंशः, दंशः, दिदङ्क्षः, दन्दशः;
दंष्टुम्, दंशयितुम्, दिदङ्क्षितुम्, दन्दशितुम्;
[6]दशा-दष्टिः, दंशना, दिदङ्क्षा, दन्दशा;
दंशनम्-[7]दशनम्[B], [8]दंष्टूः-दंष्टा, दंशनम्, दिदङ्क्षणम, दन्दशनम्;

---

1. 'कृत्यल्युटो बहुलम्' (3-3-113) इति बाहुलकात् कर्तरि ल्युट्। यद्वा, नन्द्यादेराकृतिगणत्वात् (3-1-134) कर्तरि ल्युः। 'दंश दशने' इति धातुपाठनिर्देशात्, 'दाम्नीशस—' (3-2-182) इत्यत्र दश इति नकारलोपघटितत्वेन च निर्देशाद्वा क्विब्ब्रिन्नप्रत्ययेऽपि क्वचिन्नलोपो भवतीति ज्ञायते। अतः पृषोदरादित्वात् (6-3-110) नकारलोपो भवति।
2. वृषं दशतीति वृषदंशः=मार्जारः। 'कर्मण्यण्' (3-2-1) इत्यण्।
3. यङन्तात् पचाद्यचि, यङो लुकि, उपधानकारलोपाभावे रूपमेवम्।
4. 'वाऽसरूपोऽस्त्रियाम्' (3-1-94) इत्यनेन असरूपापवादप्रत्ययत्वात् उत्सर्गस्य वा बाधकः, यङन्तात् 'यजजपदशां यङः' (3-2-166) इत्यूकप्रत्ययः। दन्दशूकः=सर्पः।
5. 'ईषद्दुःसुषु कृच्छ्राकृच्छ्रार्थेषु खल्' (3-3-126) इति खल्। 'इह सामान्योक्तावपि योग्यताबलादयं विषयविभागो लभ्यते—कृच्छ्रार्थे दुरि, अकृच्छ्रे इतरयोः इति।' इति बृहच्छब्देन्दुशेखरे।
6. भिदादेराकृतिगणत्वेन, तत्र (3-3-104) पाठादङि, उपधानकारलोपे दशा इति क्षीरतरङ्गिणी। दशा=वर्तिरवस्था वस्त्रान्तावयवश्च। भिदादिष्वस्यादर्शनात् क्तिनि-दष्टिरिति रूपमिति बोध्यम्।
7. करणे ल्युटि, 'दंश दशने' इति धातुपाठबलात् नकारलोपे रूपमेवम्। 'दंशेः करणे ल्युटि नलोपो वाच्यः' इति नलोपः।' इति धा. का. व्याख्याने (2-40) दृश्यते। तादृशं वचनं तु भाष्यादौ न दृश्यते।
8. 'दाम्नीशसयुयुजस्तुतुदसिसिचमिहपतदशनहः करणे' (3-2-182) इति करणे ष्ट्रन् प्रत्ययः। प्रत्ययस्य षित्त्वेऽपि अजादिषु (4-1-4) पाठात् टाबेव। न ङीष्।

A. 'भयविह्वलमाशु दन्दशूकैर्विवशैराविविशे स्वमेव धाम॥' शि. व. 20.58.

B. 'कृत्वा स कृत्यं दशनांशुगौरं कृष्णं ययौ दैत्यनिदाघमेघम्॥' धा. का. 2.40.